

2

Om studenten/leerlingen beter tot hun recht te laten komen, moeten toetsen worden afgeschaft.

eens oneens

Toekomst van ons Onderwijs

Ruimte voor leerlingen en studenten om beste uit zichzelf te halen

HOE ZORGEN WE ERVOOR DAT ONS ONDERWIJS LEERLINGEN EN STUDENTEN MOTIVEERT OM HET BESTE UIT ZICHZELF TE HALEN, IN EEN GOEDE BALANS TUSSEN MOTIVATIE, WELZIJN EN PRESTATIE?

Het discussiestuk Toekomst van ons onderwijs nodigt uit tot dialoog. Dit gebeurt onder andere tijdens een aantal dialoogbijeenkomsten met relevante partijen. Het thema van de dialoogbijeenkomst op 20 februari was Ruimte voor leerlingen/studenten om het beste uit zichzelf te halen.

Te veel leerlingen verliezen in het huidige systeem en onder de huidige omstandigheden hun plezier in het onderwijs. Studenten ervaren dat er (binnen en buiten het curriculum) steeds minder ruimte is voor brede ontwikkeling en persoonsvorming. Bovendien ervaren steeds meer scholieren en studenten zoveel druk dat dit ten koste gaat van hun welzijn en leerprestaties. Jongeren hebben zowel binnen als buiten het onderwijs te

maken met een stapeling van onzekerheden als gevolg van bijvoorbeeld het sociaal leenstelsel, flexibilisering van de arbeidsmarkt en drukte op de woningmarkt. Dit veroorzaakt mentale druk en raakt met name kwetsbare groepen, wat de kansenongelijkheid vergroot.

Gespreksleider Tjip de Jong begeleidde de dialoogbijeenkomst. Het begon met een discussie tussen drie tafelgasten, gevolgd door een uitnodiging aan de ongeveer zestig aanwezigen, waaronder een aantal studenten, om met elkaar in gesprek te gaan aan de hand van een aantal stellingen.

De drie tafelgasten:

- Frank Léoné, universitair docent RU
- Paul Delnooz, oprichter Innovatie Academie
- Jeffry Meijer, student en lid van de centrale medezeggenschap van de Hogeschool van Amsterdam en oprichter van Limitless

De Jong: 'Er gaat veel goed, maar er zijn ook fundamentele problemen. Te veel studenten verliezen hun plezier in het onderwijs.' Ter illustratie toont Tjip twee recente krantenartikelen die verwijzen naar burn-out en hoge druk onder studenten.

Meijer herkent dit: 'Het is lastig om te wisselen van studie. Er is weinig ruimte om fouten te maken en dat geeft stress.' Delnooz pleit voor een drastische verandering van de inrichting van het onderwijs. 'Kinderen zijn van nature kritisch, creatief en ondernemend. Echter hoe ouder ze worden, hoe meer ze

deze eigenschappen verliezen en steeds minder gemotiveerd raken. De nadruk ligt teveel op je moeten bewijzen, checkboxes en gecontroleerd worden waardoor nieuwsgierigheid en passie zijn weggeorganiseerd. Uit experiment op een aantal scholen blijkt dat coachend lesgeven zowel de prestaties als de motivatie verhoogt.' Léoné brengt in dat we cultuurgebonden kennis nodig hebben en ook willen - en moeten - controleren. Hoe geven we daar vorm aan? 'De nadruk zou moeten liggen op hoe cool het is om je te ontwikkelen, levenslang. En niet op studeren van toetsmoment naar toetsmoment, waarbij je het geleerde snel weer vergeet.'

Intrinsieke motivatie

Er ontstaat een levendige discussie. Men lijkt het erover eens te zijn dat leerlingen en studenten meer ruimte moeten krijgen om hun verantwoordelijkheid te nemen, te experimenteren en te ontdekken. Ze moeten geprikkeld worden op hun intrinsieke motivatie en niet afgerekend worden op hun cijfers, maar meer autonomie en vertrouwen krijgen. De terugkerende vraag is steeds: hoe pakken we dit aan? Hoe gaan we toetsen? Er is behoefte aan meten: bepalen van het niveau van de leerling om vervolgstappen te kunnen zetten naar verdere ontwikkeling en vakken- en schoolkeuze. En ook meer momenten van reflectie organiseren. Deze behoefte is er zowel bij de leerling zelf, als bij de docenten en ouders.

Anders lesgeven

Delnooz: 'Er is een omslag in denken nodig over hoe we leerlingen stimuleren om hun kritisch creatief vermogen aan te (blijven) spreken.' Léoné pleit ervoor om docenten goede randvoorwaarden te geven zodat er een systeem ontstaat waardoor leerlingen en studenten meer uit zichzelf in actie komen.

Persoonlijke leeromgeving in optima forma. Delnooz is het hier volmondig mee eens, maar waarschuwt dat dit wel volledige acceptatie van alle partijen vereist (maatschappij, directeur, docenten, ouders) en dat het veel vraagt van de leerkrachten. Die zullen op een andere manier les moeten gaan geven, meer coachend, wat weer andere vaardigheden vraagt. Meijer stipt nog even aan dat er ook meer ruimte moet komen voor de niet-gemiddelde student, de leerlingen met een beperking. Een van de studenten bekent dat het leren voor examens wel een zekere structuur en motivatie biedt en vraagt zich hardop af hoe studeren zonder zou verlopen.

Anders toetsen

Er worden voorbeelden genoemd van scholen waar alleen nog maar geschreven beoordelingen worden gegeven, waar studenten elkaar helpen, waar anoniem getoetst wordt, waar de toetsing een presentatie is aan ouders, familie en vrienden en de sociale drive meer getriggerd wordt. Alles heeft zijn plus- en minpunten. Een van de deelnemers wijst erop dat toetsen teveel doorgetrokken is tot een vorm van afrekening. Student, docent, school én politiek worden afgerekend op toetsresultaten. Het heeft niet meer puur met het meten van leerresultaten te maken.

Noodzaak en uitdaging

Aan bod komen verder nog gelijkheid en ongelijkheid in het onderwijs, de steeds groter wordende rol van schaduw-onderwijs, de onontbeerlijkheid van subjectiviteit (hogere verwachtingen leiden meestal tot betere prestaties), de waardering van praktijkleren en het ontwikkelen van praktijkvaardigheden. In hoeverre zijn scholen verplicht om ook goede ondersteuning te bieden? Worden het niet te veel zorginstellingen?

Net als in eerdere dialoogbijeenkomsten wordt er benadrukt dat het huidige onderwijs óók veel goeds biedt dat gekoesterd mag worden, er is al veel bereikt. Maar de hamvraag blijft: wat wordt de nieuwe koers en hoe gaan we die vorm geven.

Na afloop van de discussie bleven veel aanwezigen nog napraten over het onderwerp van de dialoogbijeenkomst en het discussiestuk.

Tafelgast aan het woord

DE VISIE VAN FRANK LÉONÉ

Frank Léoné is universitair docent aan de Radboud Universiteit en is een van de drie tafelgasten. Na afloop van de discussie gaat hij nog dieper in op het discussiestuk *Toekomst van ons onderwijs en de dialoogbijeenkomst*.

Wat vind je van het discussiestuk?

In het discussiestuk staan veel open deuren, maar het is misschien juist wel een open deur omdat iedereen het wil. Nu nog concreet maken, dat is de grote kunst.

Wat vond je van de dialoogbijeenkomst?

Ik vind het super bijzonder dat zoveel partijen samen zijn gekomen. Leuke tafel en een actieve zaal en heel leuk dat er leerlingen bij waren, die ook bijdroegen. Ik heb wel nieuwe dingen gehoord. Bijvoorbeeld over objectief versus subjectief. We willen het objectief houden en daarvoor hebben we toetsen nodig, maar misschien gooien we daarmee het kind met het badwater weg. Moeten we niet juist die subjectiviteit toelaten om het uiteindelijk interessant en persoonlijk te maken?

Wat verwacht je van het vervolgtraject?

Het vervolgtraject vind ik moeilijk. Je hebt de juiste mensen nodig om het plan concreet te maken. Als het zo diep in onze cultuur zit en in alle niveaus speelt, ook buiten het onderwijs, dan is het heel moeilijk om te doorbreken. Waar kun je beginnen? Waarschijnlijk gewoon bottum-up in scholen en universiteiten etc. en daarna van bovenaf. Boven moet wel meewerken, maar we moeten het uiteindelijk zelf doen als docenten, scholieren, studenten en scholen. En dat betekent dat we een actieve onderwijsvisie moeten ontwikkelen die scholen kunnen aanpassen en implementeren op hun eigen wijze. Met waardering voor de docenten en hun prestaties, zodat hun motivatie weer uitstraalt op hun leerlingen en studenten. Het moet iets concreets zijn voor de scholen, niet een plan voor Den Haag. We moeten niet gaan wachten tot Den Haag iets gaat doen.

Wat hoop je voor de toekomst van het onderwijs?

Ik hoop dat er veel meer nadruk komt op ervaring en jezelf verbeteren, in schril contrast dus met het cognitieve en jezelf bewijzen, wat nu (nog) de trend is. Ik denk dat je veel meer leert van ervaringen. Ervaringen zorgen er ook voor dat je dingen autonoom kan doen, ervaringen sturen daarin. Het maakt je uiteindelijk een beter mens en een allround academicus of burger, die je graag in de maatschappij wilt zetten. In plaats van iemand die toetsen heeft gehaald die eigenlijk nul voorspellende waarde hebben over wat iemand kan, omdat je het geleerde toch meestal weer vergeet.

Tafelgast aan het woord

DE VISIE VAN PAUL DELNOOZ

Paul Delnooz is oprichter van de Innovatie Academie en is een van de drie tafelgasten. Na afloop van de discussie gaat hij nog dieper in op het discussiestuk Toekomst van ons onderwijs en de dialoogbijeenkomst.

Wat vind je van het discussiestuk?

Ik vind het discussiestuk een samenvatting van wat we al vrij lang weten, namelijk dat het onderwijs anders moet. Ik vind het fijn dat mensen zich hebben aangesloten en dat er een groot front gevormd wordt om het onderwijs te gaan verbeteren. Dat is geweldig!

Wat vond je van de dialoogbijeenkomst?

Het was een interessante dialoogbijeenkomst. Leuk om al die visies en andere opvattingen te horen. Ik zie ook grote lijnen waarop mensen het eens zijn met elkaar en er ook met elkaar uit kunnen komen. Er kan een gemeenschappelijke visie uitrollen, dat geloof ik echt.

Wat verwacht je van het vervolgtraject?

Er is veel veranderingsbereidheid en gemeenschapszin, daardoor kan er een stroom op gang komen die veel effect kan gaan hebben.

Wat hoop je voor de toekomst van het onderwijs?

De toekomst van het onderwijs is wat mij betreft dat we een andere vorm van leren in gaan voeren, waarvan we onderzocht hebben en weten dat die effectief is. En dat we uit het rigide systeem komen dat ons van bovenaf wordt opgelegd. Dat is echt de enige manier om mensen zich meer individueel te laten ontwikkelen. Uit wat wij nu uitproberen op basisscholen, middelbare scholen, hogescholen en universiteiten, door deze anders in te richten en de prioriteiten anders te leggen, blijkt dat de motivatie en het niveau stijgen. Eigenlijk is het helemaal niet zo moeilijk. Maar het moet wel toegepast worden op alle niveaus: bij de student, de docent, de directeur en bij het bestuur. Als die allemaal willen, dan gaat het snel en is het goed te doen. Eigenlijk weten we hoe het moet maar doen we het alleen nog niet.

Tafelgast aan het woord

DE VISIE VAN JEFFREY MEIJER

Jeffrey Meijer is Student Rechten aan de Hogeschool van Amsterdam, lid van de centrale medezeggenschap en oprichter van Limitless. Hij is een van de drie tafelgasten. Na afloop van de discussie gaat hij nog dieper in op het discussiestuk Toekomst van ons onderwijs en de dialoogbijeenkomst.

Wat vind je van het discussiestuk?

De valkuil met dit discussiestuk is dat we weer gaan opleiden naar de 'mal', de middelmatigheid, terwijl we juist de ruimte eromheen moeten onderzoeken. Mijn ervaring met het onderwijs is dat we opgeleid worden om door een hoepeltje te springen. Als je dat kunt, noemen we je slim. Terwijl dat hoepeltje zo variabel is dat we daar niet uit af kunnen leiden of iemand goed of slecht bezig is. We prediken wel dat we buiten die 'mal' willen kijken, maar doen het in de praktijk nog veel te weinig. En in dit discussiestuk loert dan gevaar weer.

Wat vond je van de dialoogbijeenkomst?

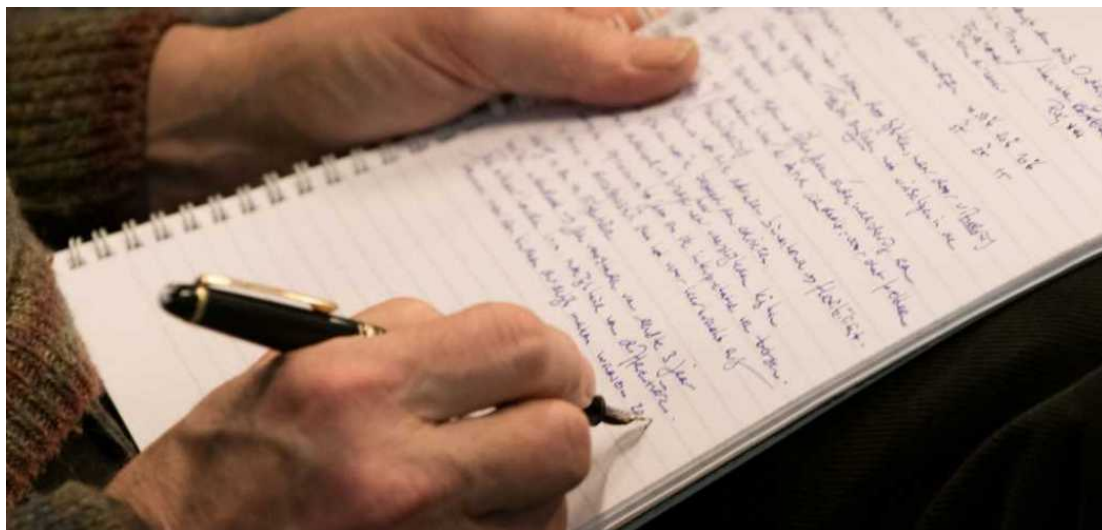
Ik vond het geen heel verrassende bijeenkomst. Wel een positieve sfeer, er zijn geen nare woorden gezegd, maar op het mbo willen ze toch iets anders dan op de universiteiten, zo werkt dat in Nederland en dat leidt naar mijn idee weer vrij snel tot die 'mal'.

Wat verwacht je van het vervolgtraject?

We zitten nog in de besluitfase, er is nog geen vervolgtraject. Maar er moet wel echt iets veranderen anders komen we weer op hetzelfde uit. Ik ben genuanceerd positief.

Wat hoop je voor de toekomst van het onderwijs?

Ik hoop dat we weer helemaal teruggaan naar de kern: in het onderwijs iets leren en dit gebruiken in de maatschappij. Los van alles wat er gaande is, van alle processen, terug naar de basis. Met aandacht voor de intrinsieke motivatie om te leren. Natuurlijk moet je bepaalde basiskennis hebben, maar de vraag is of je iedereen zoveel bagage mee moet willen geven. Het roept op emotioneel vlak ook best veel negativiteit op. We zijn hier om als mens te leven, niet om volgens een bepaald systeem te werken.

LEES HET DISCUSSIESTUK 'TOEKOMST VAN ONS ONDERWIJS'

De onderwijsorganisaties AVS, FvOv, VO-raad, MBO Raad, PO-Raad, LAKS, Vereniging Hogescholen, VSNU, JOB MBO, CNV Overheid, CNV Onderwijs, Interstedelijk Studenten Overleg, Landelijke Studentenvakbond en Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang hebben de handen ineengeslagen. Via het discussiestuk 'Toekomst van ons onderwijs' roept deze coalitie van partijen op tot een brede dialoog over de toekomst van ons onderwijs.

Nederland is een welvarend land en er gaat veel goed in het Nederlandse onderwijs. Successen uit het verleden bieden echter geen garantie voor de toekomst. Sterker nog, we zien verontrustende signalen die ons er op wijzen dat de kwaliteit van het onderwijs onder druk staat en we talent verkwisten.

Als vertegenwoordigers van leerlingen, scholieren, studenten, leerkrachten, leraren, docenten, onderwijsondersteuners, schoolleiders, onderwijsbesturen en kinderopvangorganisaties hebben we de handen daarom ineengeslagen. Wij roepen op tot een brede dialoog over de toekomst van het onderwijs. Een dialoog binnen en tussen onderwijssectoren, met onze partners buiten het onderwijs en met de samenleving. Want de uitdagingen waar het onderwijs voor staat vragen naast investeringen door de overheid vooral om anders denken en een gezamenlijke en eensgezinde langetermijnvisie op het

onderwijs.

Het discussiestuk 'Toekomst van ons onderwijs ^[1]' dient als startpunt van deze dialoog. Hierover gaan we graag de komende maanden het gesprek aan in het onderwijs en tussen onderwijs en samenleving. Wilt u meepraten?

Bekijk waar de dialoogbijeenkomsten worden gehouden ^[2]. Tijdens deze bijeenkomsten vindt een gesprek plaats tussen een aantal tafelgasten, maar ook het publiek krijgt een belangrijke rol.

Hotel Rooms (1st & 2nd floor)

Le Debut

La Mangerie

La Cuisine

De betrokken onderwijsorganisaties die het discussiestuk Toekomst van ons onderwijs hebben gepresenteerd: AVS, FvOv, VO-raad, MBO Raad, PO-Raad, LAKS, Vereniging Hogescholen, VSNU, JOB MBO, CNV Overheid, CNV Onderwijs, Interstedelijk Studenten Overleg, Landelijke Studentenvakbond en Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang.

De redactie van het e-magazine is verzorgd door de redactie van het CAOP. Voor opmerkingen en vragen, mail naar redactie@caop.nl [3].

CCREADER